

Na podlagi sklepa, ki ga je občinska konferenca SZDL Ljubljana Bežigrad sprejela na letni programski seji 13. 12. 1984, je predsedstvo OK SZDL na 16. seji dne 17. 1. 1985 – upoštevajoč gradivo »Nekateri vidiki delovanja krajevnih skupnosti v občini Ljubljana Bežigrad« in razpravo o tem gradivu, opravljeno v zboru krajevnih skupnosti skupščine občine, v občinskem komiteju ZKS, na letni programski seji OK SZDL in v okviru krajevnih konferenc SZDL – sprejelo

OSNUTEK UGOTOVITEV, STALIŠČ IN USMERITEV ZA NADALJNJE POGLABLJANJE KRAJEVNE SAMOUPRAVE IN DELEGATSKEGA SISTEMA V KRAJEVNIH SKUPNOSTIH V OBČINI

Gradivo »Nekateri vidiki delovanja krajevnih skupnosti v občini Ljubljana Bežigrad« je med delovnimi ljudmi in občani in v njihovih družbenopolitičnih organizacijah ter samoupravnih organih in delegacijah vzbudilo veliko zanimanje, kar kaže, da je obravnavanje teh vprašanj potrebna in da moramo na podlagi te obravnave sprejeti konkretne podlage za skupno organiziranje družbeno akcijo na področju krepitve celotnega sistema socialističnega samoupravljanja v krajevnih skupnostih.

I. UGOTOVITVE

1. Samoupravno in prostorsko preoblikovanje krajevnih skupnosti pomeni nadaljnjo krepitve samoupravljanja in delegatskega sistema z vključevanjem še večjega števila delovnih ljudi in občanov in uveljavljanje in usklajevanje interesov in potreb v lastnem življenjskem okolju in v oblikovanju in sprejemanju odločitev.

Naloge, ki jih je narekovalo samoupravno in prostorsko preoblikovanje krajevnih skupnosti, niso bile povsod v celoti izpeljane, tako da se v posameznih primerih srečujemo s kadrovske težave zaradi premajhnega organiziranega prizadevanja za vključevanje delovnih ljudi in občanov v samoupravne in delegatske odnose in s težavami pri ustvarjanju in zagotavljanju materialnih, prostorskih in drugih pogojev za učinkovito in vsestransko delovanje krajevnih skupnosti.

Krajevne skupnosti se predvsem niso dovolj uveljavile kot sestavina združenega dela in družbenoekonomskih odnosov, v katerih naj bi delavec postal dejanski subjekt odločanja o vrstah, obsegu in načinu zadovoljevanja skupnih potreb v kraju bivanja, ker je v praksi še premalo organiziranih in vsebinskih povezav med organizacijami združenega dela in krajevnimi skupnostmi.

Povezovanje med krajevnimi skupnostmi, njihovimi organizacijami in organi se je že izkazalo kot nujno in potrebno, ko gre za vprašanja in interese, ki so skupni za več sosednjih krajevnih skupnosti. Pri tem so se nekatere oblike (npr. sodelovanje posameznih delegacij, skupno organiziranje javnih razprav in sekcij-skih obravnav) že izkazale kot uspešne in učinkovite.

2. Zbori delovnih ljudi in občanov so se uveljavili predvsem v tistih krajevnih skupnostih, kjer so obravnavali vprašanja, ki so neposredno zanimala krajeve in so bila v skladu s potrebami in stvarnimi možnostmi družbe, organizacijsko pa so se še posebej uveljavili delni zbori za posamezna območja KS (ulice, bloki), na katerih so delovni ljudje in občani hkrati obravnavali tudi vprašanja v okviru samoupravne organiziranosti stanovalcev.

Skupščine krajevnih skupnosti se sicer uveljavljajo kot osrednji organi samoupravljanja v KS, vendar je to uveljavljanje preveč počasno, ne celovito in v občini neenakomerno, glede vsebine dela pa preveč odvisno od svetov KS in bistveno premalo povezano tako z delovnimi ljudmi in občani v celoti kakor z njihovimi delegacijami in samoupravne interesne skupnosti in družbenopolitične skupnosti.

Nepovezanost združenega dela s krajevnimi skupnostmi se kaže tudi v neudeležbi ali premalo aktivni udeležbi delegatov organizacij združenega dela v skupščinah krajevnih skupnosti. Po drugi strani je mogoče podobne slabosti ugotoviti tudi pri delegatih krajevnih skupnosti v organih upravljanja organizacij združenega dela posebnega družbenega pomena (na področju šolstva, otroškega varstva in zdravstva), ki se pri svojem delu v teh organih upravljanja premalo povezuje s samoupravnimi in drugimi organi, delegacijami in družbenopolitičnimi organizacijami v krajevnih skupnostih.

Kljub nepopolni udeležbi članov delegacij in občasnemu tudi nesklepnosti sej delegacij krajevnih skupnosti za družbenopolitične skupnosti so se te delegacije uveljavile kot središče osnovnega delegatskega delovanja, za kar imajo zasluge predvsem aktivni in zavzeti člani delegacij, medtem ko je pri oblikovanju stališč še vedno premalo povezanosti med delegacijami in skupščinami ter sveti KS in družbenopolitičnimi organizacijami v KS.

Aktivnost delegacij za samoupravne interesne skupnosti je manj uspešno, ker delegacije v obravnavanem gradivu pogosto ne najdejo neposrednega interesa ali pa pri posredovanju stališč in pobud v skupščine niso dovolj učinkovite, tako da se v zbor krajevnih skupnosti skupščine občine z delegatskimi vprašanji prenašajo zadeve, ki bi jih morali urejati neposredno v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti.

Povezanost delegacij za samoupravne interesne skupnosti – tako družbenih dejavnosti kakor še posebej materialne proizvodnje – z delovnimi ljudmi in občani ter njihovimi samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi dejavniki v krajevnih skupnostih je v glavnem zelo šibka, prav tako pa povezanost teh delegacij z delegacijami za družbenopolitične skupnosti.

3. Planiranje v krajevnih skupnostih je metodološko zapleteno za prostovoljno delo delovnih ljudi in občanov, ki sodelujejo v pristojnih organih ZK, hkrati pa tudi razmeroma neučinkovito ter vsebinsko šibko in ne celovito, ker v glavnem ni usklajeno z drugimi dejavniki družbenega planiranja, predvsem s samoupravnimi interesnimi skupnostmi in organizacijami združenega dela, tako da planski dokumenti premalo zagotavljajo materialno osnovo za delovanje krajevnih skupnosti in so marsikje predvsem popis najnujnejših potreb, ne pa načrt za njihovo učinkovito in usklajeno zadovoljevanje.

4. Krajevne skupnosti imajo zagotovljene najnujnejše prostorske pogoje za svoje delovanje, ki v vseh krajevnih skupnostih sicer v celoti ne ustrezajo potrebam, prav tako pa povsod še niso v celoti izpeljane naloge, ki jih je v zvezi s tem narekovalo samoupravno in prostorsko preoblikovanje krajevnih skupnosti. Nekatere krajevne skupnosti nimajo prostorov za množične aktivnosti delovnih ljudi in občanov, liste, ki takšne prostore imajo, pa senenohno srečujejo s problemi vzdrževanja, zlasti ko gre za družbene domove v KS.

Financiranje delovanja krajevnih skupnosti kot temeljnih samoupravnih skupnosti, v katerih delovni ljudje in občani zadovoljujejo svoje splošne, skupne in osebne potrebe, ni v celoti urejeno in povzroča precej težav. Kar tri četrtine sredstev za delovanje KS zagotavlja občinski proračun, medtem ko se druge oblike financiranja (svobodna menjava dela oziroma zagotavljanje sredstev samoupravnih interesnih skupnosti za skupne potrebe krajevnih skupnosti; združevanje sredstev organizacij združenega dela za zagotavljanje skupnih potreb krajanov, ki jih ne zadovoljujejo v samoupravnih interesnih skupnostih; samopríspevek krajanov v denarju, materialu in delu) uveljavljajo prepočasno in neenotno.

Za financiranje splošnih družbenih potreb v krajevnih skupnostih (to je za delovanje samoupravnega in delegatskega sistema v KS) proračunska sredstva zadoščajo, saj sredstva iz tega vira krajevne skupnosti – po sili razmer – uporabljajo tudi za kritje skupnih potreb, katerih financiranje ni urejeno, tako, da se zaradi te neurejenosti in nerazumevanja pojavljajo zahteve po večjih proračunskih sredstvih za te namene.

5. Organiziranost delavcev, ki opravljajo dela in naloge neposredno za potrebe krajevnih skupnosti, se je izkazala kot neprimerna in neučinkovita. Medtem ko delovna skupnost, ki so jo ustanovile KS T. Linhart, Boris Kidrič in Miran Jarc, dokaj uspešno opravlja svoje naloge, pa delovna skupnost ostalih krajevnih skupnosti v občini ni začela kot primerna samoupravna in organizacijska oblika povezovanja delavcev v teh KS. Cilji, ki so bili zastavljeni ob ustanovitvi te delovne skupnosti, se ne uresničujejo bodisi zaradi organizacijskih in kadrovske težave v sami delovni skupnosti bodisi zaradi neurejenih odnosov z ustanoviteljicami, krajevnimi skupnostmi, ali zaradi neenotnih pogledov le-teh na zagotavljanje sredstev za delovno skupnost in vsebino njenega dela.

6. Aktivnost družbenopolitičnih organizacij v krajevnih skupnostih je v celoti premalo povezana z delovanjem samoupravnih organov in delegacij v krajevnih skupnostih. Ob tem se srečujejo s problemi financiranja in iščejo finančne vire neposredno v krajevnih skupnostih, ker predvideni viri (samofinanciranje, sredstva samoupravnih interesnih skupnosti) bodisi niso uresničeni (zlasti pri tako imenovanih mejnih dejavnostih, na primer pri delovanju društev prijateljev mladine) bodisi ne zadoščajo za sprejete programe dela.

Družbene organizacije in društva se uveljavljajo kot pomemben vidik samoupravnega organiziranja in interesnega povezovanja ter uveljavljanja posamičnih in skupnih interesov delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih. Ob tem se srečujejo s problemi financiranja in iščejo finančne vire neposredno v krajevnih skupnostih, ker predvideni viri (samofinanciranje, sredstva samoupravnih interesnih skupnosti) bodisi niso uresničeni (zlasti pri tako imenovanih mejnih dejavnostih, na primer pri delovanju društev prijateljev mladine) bodisi ne zadoščajo za sprejete programe dela.

II. STALIŠČA IN USMERITVE

1. V krajevnih skupnostih je potrebno hitreje utrjevati vse oblike odločanja in onemogočati pojave odločanja mimo delovnih ljudi in občanov in njihovih delegatskih organov. Zbori delovnih ljudi in občanov morajo postati najpomembnejša oblika izražanja interesov, pobud in predlogov in podlaga za delegatsko oblikovanje odločitev, ko gre za najpomembnejša vprašanja življenja in razvoja krajevnih skupnosti in širše družbene skupnosti. Pri tem je posebej treba razvijati delne in interesne zore (za posamezna območja KS oziroma za posamezna vprašanja) kot v praksi preverjeno uspešno obliko vključevanja krajanov v samoupravljanje in delovanje delegatskega sistema.

2. Skupščine krajevnih skupnosti morajo s svojo stalno aktivnostjo zagotavljati tesnejšo povezanost z delegati in delegacijami za družbenopolitične skupnosti in samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje. Hkrati morajo delegacije delovati bolj odprto in v tesnejši povezavi z delovnimi ljudmi in občani, ki so jih izvolili.

3. Prizadevanja krajevnih skupnosti za večje povezovanje in skupno delovanje njihovih samoupravnih organov, delegacij in družbenopolitičnih organizacij morajo biti naravnana tako, da se bodo navedeni dejavniki povezovali in sodelovali pri vseh pomembnih vprašanjih, ki presegajo meje posamezne krajevne skupnosti in so skupnega pomena za delovne ljudi in občane v več krajevnih skupnostih. S takšnim povezovanjem in sodelovanjem bomo odpravljali »papirne« meje med krajevnimi skupnostmi in njih zapiranje vase ter hkrati zagotavljali večjo učinkovitost delovanja samoupravnega in delegatskega sistema na posameznih območjih občine.

4. Za učinkovito izvajanje vseh nalog, ki jih imajo krajevne skupnosti, je posebnega pomena učinkovito izvajanje kadrovske politike tako, da bo s stalnim delovanjem vseh organiziranih socialističnih sil zagotovljeno kar najširše vključevanje delovnih

ljudi in občanov v samoupravno, delegatsko in družbenopolitično delovanje v krajevnih skupnostih. Nosilci izvajanja kadrovske politike, še posebej krajevne organizacije SZDL, imajo v zvezi s tem še posebne naloge zlasti pri evidentiranju in kandidiranju najbolj sposobnih in primernih kandidatov za samoupravne in delegatske dolžnosti na vseh ravneh in s tega vidika še posebej v pripravah na volitve leta 1986.

5. Na področju družbenega planiranja je treba pri pripravi planskih dokumentov krajevnih skupnosti za naslednje srednjeročno obdobje odpraviti ugotovljene pomanjkljivosti in zagotoviti usklajenost in sprejem samoupravnih sporazumov o temeljih plana KS pri vseh predvidenih podpisnikih, pri čemer imajo poleg samih krajevnih skupnosti vso odgovornost tudi občine, samoupravne interesne skupnosti in organizacije združenega dela. Pri pripravljanju planskih dokumentov krajevnih skupnosti morajo s strokovno pomočjo sodelovati pristojni občinski upravni organi in strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti.

6. Organizacije združenega dela, ki poslujejo na območju posamezne krajevne skupnosti, se morajo bolj aktivno vključevati v njeno delovanje na vseh področjih – od usklajenega družbenopolitičnega organiziranja. Pri tem lahko poleg skupščin krajevnih skupnosti, krajevnih konferenc SZDL in svetov Zveze komunistov opravijo pomembno vlogo koordinacijski odbori Zveze sindikatov.

7. Pri načrtovanju prostorskih pogojev za svoje delovanje morajo krajevne skupnosti upoštevati družbenoekonomske razmere in materialne možnosti in zagotoviti ne samo vire za graditev in opremo objektov ali prostorov, temveč tudi za njihovo vzdrževanje in amortizacijo.

8. Glede uporabe prostorov za množične aktivnosti delovnih ljudi in občanov naj se krajevne skupnosti še tesneje povezujejo z organizacijami združenega dela na svojem ali širšem območju, pri čemer se to povezovanje ne sme omejevati samo na šole, temveč mora zajeti tudi druge organizacije združenega dela, in to tudi s področja gospodarstva.

9. Glede financiranja splošnih družbenih potreb delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih, ki ga zagotavlja proračun občine, naj zbor krajevnih skupnosti skupščine občine po poprejšnji obravnavi v krajevnih skupnostih preuči primernost veljavnih meril za delitev proračunskih sredstev na posamezne krajevne skupnosti v občini.

10. Krajevne skupnosti morajo zagotoviti, da se bodo sredstva iz proračuna občine dosledno uporabljala po namenu, torej samo za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb, za kritje stroškov delovanja samoupravnega in delegatskega sistema v KS.

11. Podlaga za zadovoljevanje večine skupnih potreb v krajevnih skupnostih morajo biti usklajeni samoupravni sporazumi o temeljih plana krajevnih skupnosti, temeljnih organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti v okviru občine v skladu z dogovorom o temeljih družbenega plana občine, s katerim udeleženci opredelijo svoje materialne in druge obveznosti in ukrepe za uresničitev nalog skupnega pomena.

12. S samoupravnimi sporazumi med krajevnimi skupnostmi in temeljnimi organizacijami združenega dela je potrebno zagotoviti sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih, ki se ne zadovoljujejo v samoupravnih interesnih skupnostih, in sicer na podlagi usklajenega prioritarnega programa vseh krajevnih skupnosti v občini, pri tem pa je treba upoštevati tudi enoten ljubljanski prostor. Zato naj izvršni svet skupščine občine, skupščina občine in občinska konferenca SZDL vnovič zahtevajo skupno in enotno urejanje tega vidika financiranja KS v mestu Ljubljana, pri čemer mora biti ta naloga vključena v občinske in mestne planske dokumente za naslednje srednjeročno obdobje in čimprej tudi realizirana.

13. Skupščina občine naj preuči možnost za odstop dela davkov, taks in drugih davščin, zbranih na območju posamezne krajevne skupnosti, tej krajevni skupnosti za uresničevanje nalog, določenih s plani in programi razvoja te krajevne skupnosti.

14. Samopríspevek kot specifična oblika samoupravnega zbiranja sredstev v denarju, materialu in delu mora postati pomemben vir za zagotavljanje sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb delovnih ljudi in občanov v posamezni krajevni skupnosti ali v več krajevnih skupnostih na zaokroženem delu območja občine.

15. Skupščine krajevnih skupnosti naj – upoštevajoč izkušnje in rezultate delovne skupnosti krajevnih skupnosti A. T. Linhart, Boris Kidrič in Miran Jarc – preuči primernost sedanje organiziranosti delovne skupnosti in na podlagi svojih ugotovitev sprejmejo potrebne odločitve. Strokovne podlage za variantne rešitve tega vprašanja naj pripravita pristojni občinski upravni organ in izvršni svet skupščine občine.

16. Naloge, opredeljene v teh stališčih in usmeritvah, bodo izvajali posamični naštetni nosilci, v celoti pa samoupravni organi in delegacije ter družbenopolitične organizacije v krajevnih skupnostih ter v okviru svojih pristojnosti skupščina občine, njen izvršni svet in občinski upravni organi, samoupravne interesne skupnosti, občinska konferenca SZDL in druge občinske družbenopolitične organizacije in organizacije združenega dela v občini.

Predsedstvo občinske konference SZDL je na 16. seji dne 17. 1. 1985 ob sprejemu besedila osnutka Ugotovitev, stališč in usmeritev za nadaljnje poglobljanje krajevne samouprave in delegatskega sistema v krajevnih skupnostih v občini sprejelo sklep:

Predsedstvo občinske konference SZDL predlaga krajevnim konferencam SZDL ter samoupravnim organom in delegacijam v KS, skupščini občine in njenemu izvršnemu svetu, občinskim vodstvom drugih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnim interesnim skupnostim v občini, da obravnavajo osnutek navedenega dokumenta, da v razpravi dopolnijo in hkrati opredelijo svoje naloge na področjih, ki so pomembna za nadaljnji razvoj samoupravljanja in delovanja delegatskega sistema v krajevnih skupnostih v občini Ljubljana Bežigrad. Po sprejetem programu dela bo občinska konferenca SZDL obravnavala predlog dokumenta na seji sredi marca 1985 in ga po razpravi sprejela kot skupno družbenopolitično in samoupravno podlago za nadaljnjo krepitve samoupravnega položaja krajevnih skupnosti.